

ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ПОДДРШКА
НА ЛУЃЕТО ШТО ЖИВЕАТ СО ХИВ
ЗАЕДНО ПОСИЛНИ СКОПЈЕ

ЗАЕДНО
ПОСИЛНИ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
2019

Издава:
Здружение за поддршка на луѓето што живеат со ХИВ - ЗАЕДНО ПОСИЛНИ Скопје

Уредник:
Андреј Сених

Графички дизајн:
Емилија Ташкова

Скопје, 2020

СОДРЖИНА

ЗА „ЗАЕДНО ПОСИЛНИ“	4
УВОД	6
ПОДДРШКА	8
ХИВ-ТЕСТИРАЊЕ	12
СВЕСНОСТ	13
ПОЛИТИКИ	15
ПАРТНЕРИ	29
ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ	31

ЗА „ЗАЕДНО ПОСИЛНИ“

Во 2019 година, Здружението за поддршка на луѓето што живеат со ХИВ – ЗАЕДНО ПОСИЛНИ Скопје одбележа **јубилеј – 10 години од своето постоење.**

Здружението е **првиот и единствен облик** на самоорганизирање на заедницата на луѓето што живеат со ХИВ во нашата држава, чија цел е да делува за обезбедување меѓусебна поддршка, како и за подобрување на квалитетот на живот на луѓето со ХИВ во Македонија.

Формирано од самите пациенти, што значи дека во најголема мера програмите и активностите се осмислени од самата целна група и се прилагодени на нејзините потреби. Лицата со ХИВ учествуваат во спроведувањето на услугите за поддршка, превенција, за ХИВ-тестирање и советување и другите активности на здружението, дел како професионално ангажирани лица, дел со својот волонтерски труд.

ЗАЕДНО ПОСИЛНИ – ЗА конституентите, СО конституентите, ДЕЛ од конституентите!

Визија

ЗАЕДНО ПОСИЛНИ се води од визијата за општество во кое луѓето што живеат со ХИВ имаат достоинствен и исполнет живот, ослободени од стегите на стигмата и дискриминацијата и во кое имаат непречен пристап до сеопфатна здравствена грижа, лекување и терапија во врска со ХИВ, како и во врска со други здравствени состојби, во согласност со најсовремените достигнувања на науката.

Мисија

ЗАЕДНО ПОСИЛНИ дејствува за зајакнување на луѓето што живеат со ХИВ како рамноправни членови на општеството, за почитување на нивното достоинство и за остварување на нивните здравствени и човекови права.

ЗАЕДНО ПОСИЛНИ посебно се залага за континуиран пристап до современа антиретровирусна терапија и сеопфатен третман за ХИВ и за состојби поврзани или неповрзани со ХИВ, во согласност со најсовремените достигнувања на науката.

Основни начела:

- ▶ еднаквост и рамноправност,
- ▶ заемност и солидарност,
- ▶ партиципативност,
- ▶ доверливост,
- ▶ непристрасност и независност,
- ▶ транспарентност и законитост во работењето.

ЗАЕДНО ПОСИЛНИ континуирано гради партнерства и има отворена соработка со одговорни граѓански организации, интернационални организации, институции, локалната самоуправа и бизнис-секторот, за заеднички придонес кон унапредување на заедничкиот одговор на ХИВ во Македонија, сè до конечното ставање крај на епидемијата на ХИВ.

УВОД

Со голем ентузијазам влеговме во 2019 г., со нов визуелен идентитет и ново лого ја заокруживме 10-тата јубилејна година од основањето на ЗАЕДНО ПОСИЛНИ. Иницијативата за организација на луѓето што живеат со ХИВ се случи во 2009 година, кога 10-тина лица за прв пат се собраа како група за поддршка и самопомош со поддршка од Здружението ХЕРА. Оттогаш до денес, можеме да се пофалиме со многу работа зад нас, многу дружење и повеќе успеси, кои придонесоа барем малку да се подобри квалитетот на живот на луѓето со ХИВ, но и да се унапреди справувањето со овој здравствен и социјален проблем во Северна Македонија.

Како и во секоја животна приказна, покрај убавите мигови, сведочиме и некои тажни ситуации. Во 2019 изгубивме еден од нашите најпосветени членови и активисти, член на управниот одбор, големиот другар Кирил К. Неговото заминување беше потрес за сите нас во ЗАЕДНО ПОСИЛНИ лично, како и за организацијата. Сепак, другарот Кирил ни остави и силен ветер во грб – својата ведрина, хуманост и посветеност – како завет кој е вграден во организацијата и е една од нејзините силни страни.

ГЛАВНИ ОБЛАСТИ НА ДЕЛУВАЊЕ во 2019 година беа следните:

- **ПОДДРШКА** – Обезбедување **поддршка** за луѓето кои живеат со ХИВ во Северна Македонија (социјална, психолошка, врсничка и правна помош)
- **ХИВ ТЕСТИРАЊЕ** – Услуги за **тестирање за ХИВ** во рамки на заедницата преку пунктот за тестирање и мобилното тестирање, со фокус кон мажите кои имаат секс со мажи
- **СВЕСНОСТ** – **Подигнување на јавната свесност за ХИВ, зголемување на опфатот со тестирање** и елиминирање на стигмата и дискриминацијата поврзани со ХИВ
- **ПОЛИТИКИ** – Застапување за правата на луѓето кои живеат со ХИВ, особено во **пристапот до терапија** и сеопфатна здравствена грижа и учество во **креирањето на јавните политики** за заштита од ХИВ
- **УПРАВУВАЊЕ** – Управување и развој на организацијата

Преку сопствени и здружени иницијативи ЗАЕДНО ПОСИЛНИ даде клучен придонес во креирањето на јавните политики поврзани со ХИВ, сексуално преносливите инфекции и јавното здравје. Резултатите и заклучоците од спроведените истражувања и анализи во текот на 2019 година, беа преточени и дисеминирани во конкретни акции за унапредување на политиките. Меѓу нив – изготвувањето нови национални упатства за постекспозициска и предекспозициска профилакса, како и протокол за пилотирање на ПрЕП. Покрај тоа, започнавме да вложуваме повеќе во комуникациите и продуциравме материјали за кои долго време имаше потреба во нашата средина. Нашите услуги за поддршка директно им помогнаа на околу 100 лица со ХИВ... За овие и други детали, може да се прочита во продолжение.

ПОДДРШКА

Поддршката и јакнењето на заедницата на луѓето што живеат со ХИВ во Македонија, како основна дејност на Здружението континуирано беше обезбедувана во вид на услуги за **врсничка, психосоцијална и правна поддршка**.

Вкупно опфатени клиенти со услугите за позитивна превенција и поддршка во рамките на заедницата во 2019 година

Број на клиенти	95
Број на дадени услуги	347

ВРСНИЧКА ПОДДРШКА

Индивидуалната врсничка поддршка опфаќа **пакет** на услуги **заснован на потребите** на лицата со ХИВ. Целта на врсничката поддршка е лицата со ХИВ, а посебно оние коишто штотуку се дијагностицирани, да добијат проверени и најсовремени информации во однос на ХИВ-инфекцијата и начинот на живот со ХИВ, да се зајакнат за справување со дијагнозата и за менаџирање на односите со другите луѓе, како и за справување со ситуации на дисконекција со пошироката заедница поради стигма или дискриминација. Меѓу најважните аспекти на врсничката поддршка се едуцирањето за **превенција** на други сексуално преносливи инфекции, опортунистички инфекции и превенција на преносот на ХИВ на други лица, како и помошта во стекнување на вештини за доследно **придржување** до пропишаниот тераписки режим и помош во пристапот до терапија.

Во 2019 беа активни **3 (три)** даватели на услуги - обучени **врснички советувачи**. При врсничкото советување **споделувањето и емпатијата** се автентични во реципрочната врска помеѓу нашиот врснички советувач и лицето кое се советува како еднакви партнери, каде фокусот е на заедничкото учење и верувањето дека преку споделување и поддршка ние можеме да ги трансформираме нашите животи и животите на нашата заедници на подобро.

Додека, **групната врсничка поддршка** опфаќа средби на групата за поддршка, а исто така и обуки и работилници на конкретни теми од интерес на лицата со ХИВ. Услугите за врсничка поддршка во група се

даваат првенствено од обучени лица со ХИВ или од страна на стручни лица (психолог, социјален работник, лекар), во согласност со утврден протокол.

Реализиравме:

- ▶ дадени се вкупно **87 (осумдесет и седум) услуги**, а опфатени вкупно **38 (триесет и осум) различни клиенти што живеат со ХИВ**:
 - ✓ Врсничко советување – 30 (триесет) услуги
 - ✓ Помош во пристапот до терапија – 57 (педесет и седум) услуги
- ▶ **7 (седум) тематски работилници на групата за поддршка** на различни теми. Учесниците се запознаа со сите важни аспекти на еден здрав живот со ХИВ, меѓу кои спаѓа и доброто психичко здравје, аспектите на придржување кон АРТ, одржувањето на физичкото здравје и добра ментална кондиција. Се презентираа и можностите на кои во иднина треба да работи за да имаат поквалитетни интеракции и подобри социјални контакти со својата потесна и поширока социјална околина.
- ▶ **дводневна работилница на тема „Тераписка писменост“**, на која учесниците се запознаа со следниве содржини: **процесот на откривање и развивање нови лекови, класификација на антиретровирусните лекови, стандарди и упатства за лекување** на ХИВ инфекцијата, **важноста на придржувањето** до антиретровирусната терапија, **несаканите ефекти од терапијата, терапијата како превенција, достапноста на АРТ во Македонија, како и напорите за пронаоѓање на лек за ХИВ.**

ПСИХОСОЦИЈАЛНА ПОДДРШКА

ХИВ-инфекцијата влијае врз сите аспекти на животот на една личност: физички, психолошки, социјален и духовен. Проценката и интервенциите во рамките на психосоцијалната поддршка можат да бидат во насока на справување со акутно-стресната фаза по известувањето за ХИВ дијагнозата, во периодот на приспособување или подоцна, во справувањето со секоја фаза на инфекцијата, со цел да влијае на подобрувањето на квалитетот на животот.

Реализиравме:

- ▶ **69 (шеесет и девет) советувања** – четириесет и седум (47) советувања од психолог и 22 (дваесет и две) советувања од социјален работник на **52 (педесет и двајца) различни клиенти**, лица со ХИВ.
- ▶ **Патни трошоци** беа покриени за десет **(10) лица**, кои се наоѓаат во неповолна социјална положба – во врска со подигнувањето на терапијата или контролен здравствен преглед, најмалку еднаш во текот на годината.

- ▶ **17 (седумнаесет) лица добиле ваучер** за основни прехранбени и хигиенски производи минимум еднаш, од кои 16 (шеснаесет) оваа услуга ја добивале во текот на целата година.
- ▶ Доделена е **еднократна помош на 1 (едно) лице** што живее со ХИВ и се наоѓа во исклучително неповолна финансиска положба.
- ▶ Доделени се 11 (единаесет) новогодишни пакетчиња на децата на лица што живеат со ХИВ, кои се во неповолна социјална положба.

Средствата за патни трошоци, ваучери, еднократна помош и новогодишни пакетчиња беа обезбедени преку јавни активности на ЗАЕДНО ПОСИЛНИ за прибирање средства.

ПРАВНА ПОДДРШКА

Делуваме преку застапување, истражувања, анализи и обуки. Работиме на зајакнување на учеството на лицата што живеат со ХИВ во борбата за остварување на сопствените права и слободи.

Реализираваме:

- ▶ **документирање на 13 случаи** на повреда на права од здравствена заштита, права од работен однос, правото на социјална заштита, повреда на правото на приватност, право на заштита од дискриминација, вознемирување, нехуман и деградирачки третман, право на заштита од насилство, слобода на движење и други права;
- ▶ преземени беа **6 правни дејствија** во врска со повреда на право од здравствена заштита и дискриминација врз основа на здравствена состојба и сексуална ориентација;
- ▶ дадено е **правно советување** и преземени се **3 правни дејствија** во врска со здравствена заштита (пристап по лекови) и правото на приватност, односно правото на неоткривање на ХИВ статусот на лице на издржување на казна затвор;
- ▶ дадено е **правно советување** и преземени се **2 правни дејствија** во врска со право на задолжително здравствено осигурување на лице кое го загуби здравственото осигурување поради незаконски отказ од страна на работодавачот;
- ▶ дадено е **правно советување** во врска со прекршување на правото на приватност на пациент (откривање на ХИВ статус) од страна на приватна здравствена установа.

Обуки:

- ▶ **Обука за волонтери за документирање на случаи на повреда на човекови права, а особено на правото на здравје и заштита од дискриминација.** Беше наменета за волонтери кои би се вклучиле во документирање

на случаи на повреда на права, односно правење на интервјуа со жртвите. Првата сесија се состоеше од три дела: човекови права и недискриминација, правото на здравје како човеково право, повреда на човековите права на геј мажите, бисексуалните мажи, други МСМ и транс лицата. Втората сесија содржеше презентација на протокол за документирање на случаи, во рамките на нашето партнерство со Евроазиската коалиција за машко здравје. На третата сесија беа обработувани студии на случаи.

- **Обука за членови на ЗАЕДНО ПОСИЛНИ на тема: „Дискриминација врз основа на здравствена состојба и интерсекциска дискриминација според новиот Закон за спречување и заштита од дискриминација.“** Обуката имаше за цел да ги обучи членовите на здружението да препознаат дискриминација врз основа на здравствена состојба и други основи. Беше обработена дискриминацијата на луѓето кои живеат со ХИВ во три поважни области: работните односи, здравствената заштита и домувањето.

ИНФОРМАТИВНО-ЕДУКАТИВЕН МАТЕРИЈАЛ

Во 2019 година го публикувавме прирачникот „Моето сексуално здравје и ХИВ – водич за мажи“ на **македонски и албански јазик**, наменет за геј, бисексуални мажи и други мажи кои имаат секс со мажи. Во него се опфатени теми од ХИВ и најсовремени информации за грижа за машко здравје прилагодени на потребите на мажите што имаат секс со мажи.

Водичот го промовира редовното ХИВ-тестирање и достапните услуги за сексуално преносливи инфекции како дел од културата на живеење и упатува каде сè тоа може да се направи во Македонија (Центри за јавно здравје, сервиси на граѓански организации и др.). Со цел да одговори најсоодветно на потребите и интересот на целната група, водичот беше осмислен и дизајниран од лица што живеат со ХИВ, во консултација со лица припадници на пошироката популација МСМ, при што стручниот дел беше подготвен во соработка со лекари специјалисти и во консултација со други експерти.

Водичот се дистрибуираше преку здруженијата на ЛГБТ заедницата, центрите за сексуално здравје и ХИВ на здружението ХЕРА, Клиниката за инфективни болести, кафулиња и клубови и други стратешки коалиции. Беа поделени околу 600 примероци на македонски и албански јазик.

ХИВ-ТЕСТИРАЊЕ

Како дел од своите редовни активности, ЗАЕДНО ПОСИЛНИ веќе петта година одржува сервис за **стационарно ХИВ-тестирање** во соработка со Министерството за здравство, Институтот за јавно здравје и Клиниката за инфективни болести, а е вклучено и во активностите за теренско ХИВ-тестирање со мобилна лабораторија, со самостојно организирани смени, во рамките на програмата за ДСТ, раководена од Здружението ХЕРА. Со оваа активност ЗАЕДНО ПОСИЛНИ ја има како **целна група првенствено популацијата на мажи што имаат секс со мажи**, при што промовирањето на сервисот се врши насочено пред сè на оваа група.

Реализиравме:

- ▶ **осумдесет (80) смени** во **стационарот** за тестирање при ЗАЕДНО ПОСИЛНИ, каде се реализирани **седумдесет и осум (78) тестирања** и **осумнаесет (18) смени - теренско тестирање за ХИВ** во мобилна лабораторија, каде се реализирани **шеесет и пет (65) тестирања за ХИВ**. Реализирани се вкупно **сто четириесет и три (143) тестирања**.
- ▶ опфатени се **сто и осум (108) MSM**, **три (3) СР** и **триесет и две (32) лица од општа популација**.

Во текот на 2019 година преку услугата за ХИВ-тестирање **во ЗАЕДНО ПОСИЛНИ беа откриени 5 ХИВ-позитивни случаи**, кои исто така беа поврзани со центарот за ХИВ при Клиниката за инфективни болести и беа вклучени во здравствена грижа во врска со ХИВ-инфекцијата.

СВЕСНОСТ

КАМПАЊА ЗА ПОДИГНУВАЊЕ НА ЈАВНАТА СВЕСНОСТ И ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СВЕТСКИОТ ДЕН НА СИДА

Во рамките на одбележувањето на Светскиот ден на СИДА 2019, организиравме кампања за **подигнување на јавната свесност за ХИВ** и за **зголемување на свеста за придобивките** од ХИВ тестирањето. Преку добротворната забава – централниот настан на кампањата – **се прибираа донации за фондот за поддршка** на луѓе што живеат со ХИВ во неповолна социјална положба и **беше одбележан јубилејот – 10 години постоење на ЗАЕДНО ПОСИЛНИ** од основањето на Групата за поддршка и самопомош на лицата што живеат со ХИВ во 2009 година, со техничката и административна поддршка од Здружението ХЕРА. За време на добротворниот настан од донации **беа собрани 69.000 денари**.

Настанот го модерираа телевизиските водители Марко и Цеце, додека за музичкиот амбиент беа задолжени дицеите Соња Исмаил, Ивана Драгшиќ и Вера Вендета.

Имаа јавно обраќање претседателот на Здружението ЗАЕДНО ПОСИЛНИ, како и Ас. д-р м-р Милена Стевановиќ од ЈЗУ Универзитетска Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби, Скопје.

Во рамките на кампањата ги спроведовме следниве активности:

- ▶ Во соработка со *ВидиВака* продуциравме кратко **видео** за подигнување на јавната свесност, сензибилизација и едукација на општата јавност и разбивање на најчестите митови поврзани со ХИВ. *Видеото достигна гледаност т.е. прегледи на Фејсбук од кампањата #ЗаедноПосилни: 290+ илјади. Исто така, беше прикажано во целост и на ТВ, најмалку два пати;*
- ▶ Активности за промоција на традиционалните медиуми – **6 (шест) телевизиски гостувања;**
- ▶ Во рамките на **Европската недела за тестирање** беше организиран популарен настан на кој посетителите имаа можност да се запознаат со сервисите за ХИВ тестирање;
- ▶ Реализирана е **еднодневна интензивирана промоција** на стационарното тестирање и советување за ХИВ во нашиот пункт за ХИВ-тестирање, со фокус на мажите што имаат секс со мажи.

Зедовме учество на фестивалот на Цивика мобилитас под насловот „Ден на граѓанските организации“ во септември 2019 г. Во паркот Ибни Пајко имавме поставен инфо пулт со информативно-едукативни материјали и мобилна лабораторија за ХИВ тестирање. Граѓаните имаа одлична можност да се информираат подетално за нашето здружение и областите на нашето делување, а поголемиот дел од нив ја искористија можноста бесплатно и доброволно да се тестираат за ХИВ.

ПОЛИТИКИ

И во 2019 година ЗАЕДНО ПОСИЛНИ активно придонесуваше во креирањето на јавни политики поврзани со ХИВ, сексуално преносливите инфекции и јавното здравје, а тоа беше и особено голем сегмент во нашата работа.

Еден од нашите главни фокуси продолжи да биде повеќегодишната цел да се осигури генерирање на веродостојни и квалитетни стратешки информации поврзани со епидемијата на ХИВ на национално ниво, особено кај клучната засегната популација на мажите што имаат секс со мажи. Сепак, изминатата година беше особено значајна бидејќи можевме да се фокусираме на иницирање на долгоочекувани новитети во одговор кон ХИВ.

Нашата работа во областа на застапувањето и јавните политики континуирано се потпираше на партнерство и соработка со други граѓански организации, вклучувајќи ги и организациите на засегнатите заедници, институциите, агенциите на Обединетите нации и меѓународни мрежи на граѓански организации. Покрај тоа, делувавме и во насока на создавање подобра соработка меѓу организациите што се фокусираат на ХИВ и на здравствените прашања и оние што работат врз проблемот на хомофобијата, трансфобијата и дискриминацијата воопшто, со цел да се препознае поврзаноста и заемното влијание меѓу овие различни области.

Активностите во делот на застапувањето и учеството во креирањето на јавните политики беа поддржани од неколку здружени иницијативи и регионални програми. 2019-тата беше третата и последна година од спроведувањето на регионалната програма „Право на здравје: акции на заедниците за зголемување на пристапот до услуги за ХИВ за мажи кои имаат секс со мажи и трансродови лица во Централна и Источна Европа и Централна Азија“ раководена од Евроазиската коалиција за машко здравје со финансиска поддршка од Глобалниот фонд за борба против СИДА, туберкулоза и маларија, а спроведувана на национално ниво во Македонија од ЗАЕДНО ПОСИЛНИ во партнерство со здруженијата ЕГАЛ и СТАР-СТАР.

Од друга страна, во април започна уште една исклучително важна регионална иницијатива – тригодишниот проект **„Одржливост на сервисите за клучните популации“ (SoS) што го раководи Алијансата за јавно здравје од Украина**, а спроведуван е во 14 земји од Источна Европа и Централна Азија со финансиска поддршка од Глобалниот фонд за борба против СИДА, туберкулоза и маларија. Проектот има цел да осигури континуитет и унапредување на услугите за лекување, превенција и поддршка во врска со ХИВ, со фокус на клучните засегнати популации, по завршувањето на финансиската поддршка од меѓународните донатори. **Носител на активностите во Македонија е ЗАЕДНО ПОСИЛНИ во партнерство со здруженијата ХЕРА и ХОПС**. Интервенциите во рамките на овој проект се координирани во соработка со Министерството за здравство и други институции вклучени во националниот одговор на ХИВ. Преку овој проект започнаа повеќе важни процеси во делот на политиките на јавното здравје коишто треба **да осигурат стабилни механизми на поддршка** на работата на граѓанскиот сектор за заштита на здравјето, соодветно **финансирање на услугите** за клучните популации засегнати од ХИВ и воведување **нови пристапи во превенцијата** на ХИВ.

Во текот на годината активно придонесувавме во работата на Националната комисија за ХИВ како главен форум за експертска дискусија во однос на националниот одговор на ХИВ, но исто така обезбедувавме и континуирана техничка поддршка за нејзиното функционирање. Во рамките на Комисијата особено за залагавме за преземање последователни чекори во согласност со препораките од мисијата за техничка поддршка од Светската здравствена организација од декември 2018 година во однос на одговорот на ХИВ во земјата.

Позначајни настани и процеси

- ▶ Го организиравме консултативниот процес на техничката работна група за **национално упатство** за предекспозициска профилaksa (ПрЕП) за ХИВ и **протокол за пилотирање на ПрЕП** во Северна Македонија, со поддршка од проектот SoS („Одржливост на услугите за клучните популации засегнати од ХИВ во регионот на Источна Европа и Централна Азија“) и од Светската здравствена организација.
- ▶ Организиравме широк консултативен состанок за **развивање патоказ за воведување предекспозициска профилaksa** за ХИВ-инфекција (ПрЕП) во Северна Македонија, вклучувајќи ги релевантните здравствени установи, ЛГБТ организациите и другите организации што работат со заедниците особено засегнати од ХИВ.
- ▶ Организиравме **работилница за стратешките информации поврзани со ХИВ** во Република Северна Македонија во рамките на проектот „Право на здравје: Акции на заедниците за зголемување на пристапот до услуги за ХИВ за мажи кои имаат секс со мажи (МСМ) и трансродови лица во Централна и Источна Европа и Централна Азија“. Целта на оваа работилница беше да се придонесе во подобрувањето на квалитетот на стратешките информации поврзани со ХИВ и јавното здравје на МСМ и трансродовите лица кои ги користат клучните институции и засегнатите страни.
- ▶ Во соработка со Националната комисија за ХИВ при Министерство за здравство спроведовме широк консултативен процес за развивање **комуникациска стратегија за потребите на националниот одговор на епидемијата на ХИВ**.

Клучни остварувања

- ▶ Го инициравме изготвувањето на **ново национално упатство за постекспозициска профилакса (ПЕП)** за спречување на ХИВ-инфекцијата при инцидентно изложување на вирусот. Со новото нацрт-упатство е предвидено ПЕП да стане достапна не само за здравствени работници при професионален ризик, туку и на сите граѓани при сексуално изложување на ХИВ.
- ▶ Го фацилитиравме и изготвувањето на **национално упатство за предекспозициска профилакса (ПрЕП) за ХИВ и нацрт-протокол за пилотирање на ПрЕП** во Северна Македонија во вид на студија.
- ▶ Беше изработена **комуникациска стратегија** за потребите на **националниот одговор кон ХИВ**, низ широк консултативен процес, кој ги вклучи сите чинители во одговорот кон ХИВ, како и претставници на заедниците што се најзасегнати.
- ▶ Во комуникација со Градот Скопје инициравме потпишување на **Париската декларација за заложби на градовите во глобалниот и локалниот одговор на ХИВ**. Градоначалникот на Скопје го најави **потпишувањето на Декларацијата за 9 јануари 2019 година**. Со потпишувањето, Градот Скопје ќе се вброи меѓу над 300 градови во светот познати како градови на брзиот колосек во постигнувањето на глобалните цели за ставање крај на епидемијата на ХИВ до 2030 година.

НОВО НАЦИОНАЛНО УПАТСТВО ЗА ПОСТЕКСПОЗИЦИСКА ПРОФИЛАКСА (ПЕП)

По иницијатива на Националната комисија за ХИВ при Министерството за здравство и со поддршка на проектот „Одржливост на сервисите за клучните популации“ (СоС) беше изработено ново национално упатство за постекспозициска профилакса (ПЕП). ПЕП претставува ургентна мерка на превенција на инфекцијата со ХИВ што се применува веднаш по настанување на висок ризик од изложеност на вирусот. Новото упатство предвидува ПЕП да биде достапна не само за здравствени работници при професионална изложеност на ХИВ, туку и за сите што потенцијално биле изложени на вирусот преку сексуален однос или на друг начин. Упатството треба да биде официјализирано во почетокот на 2020 година.

ПРВО НАЦИОНАЛНО УПАТСТВО ЗА ПРЕДЕКСПОЗИЦИСКА ПРОФИЛАКСА (ПРЕП)

Со поддршка од проектот „Одржливост на сервисите за клучните популации“ (СоС) и канцеларијата на Светската здравствена организација кон крајот на годината беше изработено и нацрт-упатство на национално ниво за примена на предекспозициска профилакса, како дел од сеопфатен пакет на превенција на ХИВ-инфекцијата. На упатството работеше техничка работна група од експерти – инфектолози,

фармацевти и претставници на Агенцијата за лекови и медицински помагала и на Фондот за здравствено осигурување, како и претставници на засегнатите заедници – геј и бисексуални мажи и сексуални работници. Техничката работна група работеше со поддршка од експерт на Светската здравствена организација, д-р Јанис Мамелесис.

Официјализирањето на ова упатство, кое се очекува во почетокот на 2020 година, ќе претставува прв чекор кон овозможувањето достапност на ПрЕП како дополнителна мерка на превенција, која е особено значајна за припадници на клучните популации засегнати од ХИВ и има потенцијал значително да придонесе кон ставањето крај на епидемијата на ХИВ во Македонија.

Покрај тоа, со поддршка од Светската здравствена организација започна изработка и на протокол за национална програма за ПрЕП, кој ги дефинира практичните аспекти на воведувањето на оваа услуга во земјава. Во рамките на изработката на овој протокол беше спроведена широка консултација со повеќе засегнати страни, вклучувајќи лекари специјалисти од неколку области и претставници на поголем број граѓански организации и организации на заедниците. Придвижувањето на работите во насока на обезбедување на предекспозициска профилакса беа поддржани од Министерството за здравство преку Националната комисија за ХИВ. Овие процеси се неопходна основа за овозможување достапност на предекспозициската профилакса како дел од сеопфатен пакет на превентивни мерки.

КОМУНИКАЦИСКА СТРАТЕГИЈА ЗА ХИВ

Со поддршка од Националната комисија за ХИВ и техничка поддршка од Здружението ЗАЕДНО ПОСИЛНИ во рамките на проектот CoC, во текот на октомври и ноември 2019 г. беше развиена комуникациска стратегија во врска со националниот одговор на ХИВ за период од 2 години. И овој процес беше спроведен врз основа на широка консултација со сите засегнатите страни. Потребата за ваква стратегија беше идентификувана од Националната комисија за ХИВ кон крајот на 2018 година, а од неа се очекува да го подобри квалитетот на пораките и комуникациските пристапи на релевантните јавни установи и граѓанските организации што работат на проблемот на ХИВ.

СТРУЧЕН КОНСУЛТАТИВЕН СОСТАНОК

Како активност поддржана преку Програмата за заштита на населението од ХИВ-инфекција за 2019 г. организиравме **стручна консултација** на тема „Достапноста на здравствени услуги за сексуално преносливи инфекции (СПИ) во Македонија и референтните светски препораки за справувањето и контролата на СПИ и ХИВ“ на која учествуваа членови на Националната комисија за ХИВ и други стручни лица вклучени во имплементација на аспекти од Програмата за ХИВ.

Поголемиот дел од консултацијата беше посветен на мапирањето на услугите за сексуално преносливи инфекции со фокус на услугите релевантни за мажи и за мажи што имаат секс со мажи, кое неодамна беше спроведовме во рамките на регионалната програма „Право на здравје“ на Евроазиската коалиција за машко здравје. Беа презентирани наодите од ова мапирање, кои нудат исклучително **важен увид во состојбите со превенцијата, скринингот, дијагностиката и лекувањето на СПИ во Северна Македонија**, бидејќи мапирањето ги опфати услугите достапни и во јавниот и во приватниот сектор, а правеше споредба со последните меѓународни препораки.

Од дискусијата произлегоа значајни заклучоци, препораки и идни акциски чекори. Беше заклучено дека наодите од ова мапирање треба да бидат основа за поширока дискусија со поголем број експерти од различни институции со цел да се подобри координацијата и низ мултидисциплинарен пристап да се овозможи достапност на што посеопфатен пакет и подобар квалитет на услуги за сексуално преносливите инфекции и ХИВ, со посебен фокус на мажите што имаат секс со мажи, како клучна популација од интерес за националниот одговор на епидемијата на ХИВ.

ТРКАЛЕЗНА МАСА НА ТЕМА: „ИСКУСТВА ОД ДОКУМЕНТИРАЊЕ НА СЛУЧАИ ЗА ПОВРЕДА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА МАРГИНАЛИЗИРАНИТЕ ЗАЕДНИЦИ“

Наменета за претставници на граѓански организации кои работат со маргинализирани заедници, на која зедоа учество **13 претставници од 8 граѓански организации и две мрежи на организации.**

Беа изложени случаи на повреди на права, документиран од ЗАЕДНО ПОСИЛНИ Скопје, а потоа се разменуваа искуства меѓу организациите. Тема на дискусија беа и пречките и проблемите кои се јавуваат при документирање на случаи, мониторинг и особено **преземање правни дејствија за заштита на правата на маргинализираните заедници.** Се разговараше и за конкретни случаи кои бараат поголема и здружена реакција што се должи на несензитивирањата на институциите на системот кои не ја обезбедуваат потребната правна заштита за граѓаните.

ОБУКА ЗА ПРЕТСТАВНИЦИ НА ТЕЛА ЗА ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА ТЕМА: „ХИВ- СТАТУСОТ КАКО ОСНОВА ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА – ИСКУСТВА ОД СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И СВЕТОТ“

На обуката учествуваа: претставници на Народниот правобранител, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, јавни здравствени установи, како и граѓански организации. Се содржеше од три сесии: човековите права и ХИВ инфекцијата, дискриминација врз основа на здравствена состојба (ХИВ-позитивен статус), други прекршувања на права врз основа на ХИВ-статусот.

Истражувања и генерирање стратешки информации

Во 2019 г. ги спроведовме следниве анализи и истражувања:

- ▶ Втора анализа на континуумот на грижата во врска со ХИВ во Република Северна Македонија, направена врз основа на епидемиолошки и клинички податоци заклучно со крајот на 2018 г.
- ▶ Проценка на перцепциите и искуствата поврзани со ХИВ-тестирањето кај ХИВ-позитивните геј и бисексуални мажи коишто живеат со ХИВ
- ▶ Проценка на трендовите на доживеана стигма и дискриминација кај ХИВ-позитивни геј и бисексуални мажи коишто живеат со ХИВ
- ▶ Анализа: Превенција, дијагностика и лекување на сексуално преносливи инфекции кај мажи – со посебен фокус на мажите што имаат секс со мажи
- ▶ Неколку правни анализи кои произлегоа од спроведени истражувања на одредени теми

АНАЛИЗА НА КОНТИНУУМОТ НА ГРИЖАТА ВО ВРСКА СО ХИВ

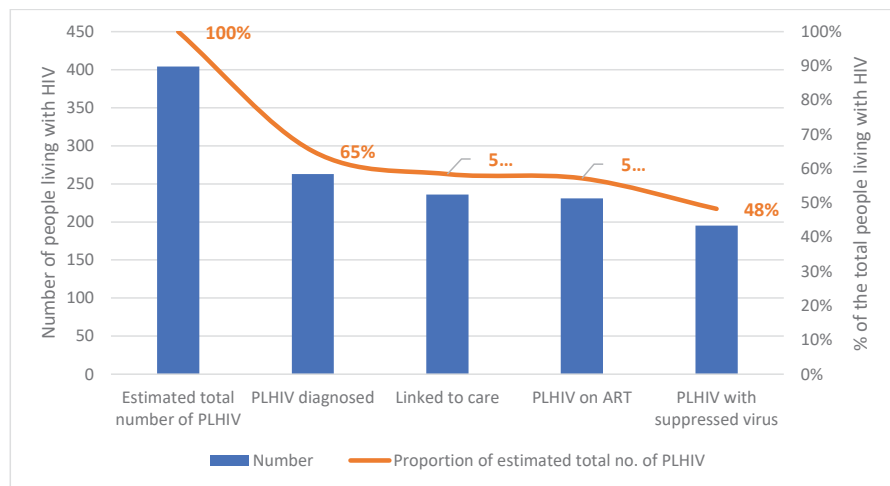
Здружението за поддршка на луѓето што живеат со ХИВ – ЗАЕДНО ПОСИЛНИ по втор пат ја поддржа анализата на континуумот на грижата во врска со ХИВ, во рамките на регионалната иницијатива „Право на здравје“. Оваа анализа обезбедува исклучително важни стратешки информации за успешноста на националниот одговор кон ХИВ и напредокот на земјата кон остварувањето на глобално поставените цели 90-90-90 (90% од проценетиот број лица што живеат со ХИВ да бидат свесни за својот ХИВ-статус; од нив 90% да примаат антиретровирусна терапија, додека 90% од оние што примаат терапија да го имаат потиснато вирусот во крвта). Анализа беше спроведена од главните експерти во земјата – клиничари и епидемиолози – во соработка со експертите од заедницата и граѓанскиот сектор, користејќи ги епидемиолошките и клиничките податоци заклучно со крајот на 2018 година. Според наодите, на почетокот на 2019 година, 404 лица во Македонија живееле со ХИВ (во опсег од 298 до 516 со интервал на доверба 95%), од коишто 263 или 65% биле дијагностицирани, 231 или 88% од дијагностицираните примале терапија, а 195 или 84% од оние на терапија имале потиснат вирус.

Табела 1. Континуум на грижата во врска со ХИВ во Северна Македонија¹

	Проценет вкупен број лица со ХИВ (95% CI)	Дијагностицирани лица со ХИВ	Поврзани со здравствена грижа	Лица со ХИВ на терапија	Лица со ХИВ кај кои вирусот е потиснат
Број	404 (95%CI 298-516)	263	236	231	195
Процент од претходниот стадиум	100%	65.1%	90%	87.8%	84.4%
Процент од вкупниот број лица со ХИВ	100%	65.1%	58%	57.2%	48.3%

Карактеристично е што проценката за вкупниот број лица што живеат со ХИВ (n=404) е речиси иста како и за годината претходно (n=402, во опсег од 334 до 445). Доколку проценките за 2017 и 2018 година реално ја отсликуваат состојба со епидемијата на ХИВ во земјата, тоа би значело дека има зголемување на процентот на лица што го знаат својот статус од 55% на 65%, односно 35% од лицата што живеат со ХИВ не го знаеле својот ХИВ статус на почетокот на 2019 година. Процентот на лица што се свесни за својот ХИВ статус сè уште е понизок од просекот од 80% за 40 земји од регионот на Европа и Централна Азија што пријавуваат податоци за овој базичен параметар. Исто така, разликата од 25 процентни поени (од проценетите 65% до целта 90% од вкупниот број лица што живеат со ХИВ да бидат свесни за својот статус) е значителна и укажува дека напорите што се прават во земјата не се доволно за ја стават ситуацијата под контрола, односно драстично да се намали бројот на нови инфекции.

Континуумот на грижата во врска со ХИВ во Северна Македонија на крајот на 2018 година изразен преку проценти од проценетиот вкупен број на лица што живеат со ХИВ

ДВЕ ИСТРАЖУВАЊА МЕЃУ ЛИЦАТА ШТО ЖИВЕАТ СО ХИВ

Здружението ЗАЕДНО ПОСИЛНИ спроведе две истражувања меѓу **геј и бисексуални мажи коишто живеат со ХИВ**, дијагностицирани во последните 3 години, а беше опфатен значителен примерок од 57 испитаници. Целта на првото истражување беше да се направи **проценка на перцепциите и искуствата поврзани со ХИВ-тестирањето** кај ХИВ-позитивните геј и бисексуални мажи коишто живеат со ХИВ. Информациите добиени со истражувањето се очекува да помогнат за моделирање на комуникациските пристапи одговорот кон епидемијата на ХИВ со коишто би се допрело до што поголем број ХИВ-позитивни МСМ коишто не се свесни за својот ХИВ-позитивен статус. Поконкретно, истражувањето се осврна на искуствата на ХИВ-позитивните геј и бисексуални мажи низ целиот процес на правење на ХИВ-тест и поврзување со системот на здравствена грижа, причините што влијаат на избегнување или одложување на ХИВ-тестирањето, евентуалните корелации помеѓу претходната информираност за ХИВ и мотивацијата за правење ХИВ-тест, како и на перцепциите кај оваа група за достапноста, пристапноста и квалитетот на сервисите за ХИВ-тестирање и можностите за нивно подобрување и актуелизирање.

Наодите покажаа дека повеќе од третина од испитаниците за ХИВ-статусот дознале при своето прво тестирање, при што медијаната на возраста кога за прв пат направиле ХИВ-тест изнесува 29. Дури 84% од испитаниците пред да направат ХИВ-тест не знаеле дека терапијата е достапна и бесплатна во Македонија, а поголемиот дел (68%) не знаеле ниту дека воопшто постои терапија; повеќе од третина се сомневале во доверливоста на услугите за ХИВ-тестирање. Особено е впечатливо што безмалку половина од сите испитаници биле откриени во центри за доброволно, бесплатно и анонимно тестирање и советување за ХИВ, и тоа една четвртина во сервисите на граѓанските организации и една четвртина во Советувалиштето при Клиниката за инфективни болести. Карактеристично е што поголемиот дел од испитаниците коишто позитивниот резултат го добиле во друга јавна здравствена установа (освен Клиниката за инфективни болести) или во приватна установа не би препорачале на друг да се тестира на истото место. Дел од нив пријавиле и дека информацијата за ХИВ-статусот им била соопштена на суров начин, во некои случаи без да добијат советување и поддршка, а во некои и преку телефон или електронска пошта. Ова укажува дека надвор од центрите со големо искуство и специфична експертиза за спроведување на ХИВ-тестирање со соодветно советување/информирање на клиентите/пациентите (како што се ЈЗУ Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби и центрите на граѓанските организации), во други јавни и приватни здравствени установи веројатно недостасува соодветна подготвеност и пристап за спроведување на ХИВ-тестирањето на начин што ќе осигура доверба на клиентите/пациентите и нивно поврзување со системот на здравствена грижа по добивањето на позитивен резултат.

Информациите од ова истражување ни помогнаа да ги разбереме подобро перцепциите и искуствата на ХИВ-позитивните мажи што имаат секс со мажи во однос на ХИВ-тестирањето и ќе послужат за осмислување на комуникациски пристапи со цел да се допре до поголем број лица со ХИВ што не се свесни за својот статус и да се поттикнат да направат ХИВ-тест.

Второто истражување беше спроведено со истиот примерок на испитаници, а ги испитуваше трендовите на доживеана стигма и дискриминација кај ХИВ-позитивни геј и бисексуални мажи коишто живеат со ХИВ.

Меѓу најважните наоди може да се издвојат следниве:

- ▶ 46% од испитаните геј и би мажи го споделуваат ХИВ-статусот со сексуалните партнери, наспроти значителен процент (44%) кои својот ХИВ-статус не го споделиле со ниту еден сексуален партнер. На 16% од испитаниците барем еднаш им се случило да бидат одбиени од сексуален партнер затоа што се ХИВ-позитивни

- ▶ Дури 79% не го споделуваат статусот со здравствени работници. Речиси една петтина од испитаниците (19%) ХИВ-статусот не го споделиле со никого, додека две третини (65%) го споделиле само со едно до три лица. Само неколкумина одговориле дека го имаат споделено ХИВ-статусот со повеќе лица, а само едно лице дека не го крие ХИВ-статусот.
- ▶ Особена причина за загриженост се чини дека претставуваат аспекти на автостигмата и стравот присутни кај геј и би мажите кои живеат со ХИВ. Така, на пример, поголемиот дел од нив се обвинувале себеси (88%), се чувствувале виновно (82%) или имале ниска самодоверба (две третини од нив), а дури 19% одговориле дека имале самоубиствени идеи. Најголемиот дел од нив, исто така, се плашеле дека ќе бидат озборувани (84%) или вербално навредувани (58%), а повеќе од две третини дека никој нема да сака да биде интимен со нив.

МАПИРАЊЕ НА УСЛУГИТЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА, ДИЈАГНОСТИКА И ЛЕКУВАЊЕ НА СЕКСУАЛНО ПРЕНОСЛИВИ ИНФЕКЦИИ

Спроведовме мапирање и анализа на услуги за сексуално преносливи инфекции (СПИ) достапни во земјата, со посебен фокус на потребите на мажите што имаат секс со мажи. Анализата дава детален преглед на меѓународните препораки за третман на најчестите сексуално преносливи инфекции (хламидија, гонореа, сифилис, вирусни хепатити и ХПВ), како и степенот на нивна примена во Северна Македонија. Извештајот, исто така, ги мапира здравствените институции од различни нивоа и сегменти на здравствениот систем, коишто нудат здравствени услуги за справување со СПИ. Анализата ги илустрира недостатоците на системот на менаџирање на СПИ во земјата.

Наодите од анализата и краткиот водич-инфорграфик се наменети за сите вклучени страни во здравствената заштита во врска со овие инфекции, а особено давателите на услуги за превенција, вклучувајќи ги матичните лекари, како и граѓанските организации вклучени во контролата на ХИВ и СПИ.

ПРАВНИ АНАЛИЗИ

Преглед на националното законодавство за извори на финансирање на невладините организации во Република Северна Македонија 2019. Анализата подготвувана во 2018 година, сега се доработи и се ажурираше согласно настанатите промени. Истата содржеше преглед на законодавството, на достапни механизми за алокација на финансирање, на механизми кои можат да ги користат организации кои работат на теми поврзани со правото на здравје на МСМ и транс лица, потоа историјат на конкретни

финансирања на програми кои за целна група ги имаат МСМ и транс лицата преку Националната програма за ХИВ, главни законодавни пречки за добивање на доволно ресурси од постоечките извори, како и мониторинг на законодавните пречки кои се оптимални од перспектива на краток рок.

Анализа на правното опкружување поврзано со СОРИ и ХИВ во Република Северна Македонија во 2019 година. Беше изработена по зададена методологија од страна на ЕКОМ која беше доставена на соработници од 11 земји од Централно-источна Европа и Централна Азија. На однапред зададен прашалник се оценуваше состојбата со човековите права во Република Северна Македонија во 2019 година. Правна соработничка ги анализираше законодавството и практиките на органите за спроведување на законите во Северна Македонија во контекст на нивната усогласеност со меѓународните стандарди за човекови права и слободи.

Национален извештај за прекршување на човековите права на геј, бисексуални мажи, други МСМ и транс лица, со осврт на правото на здравје, во Република Северна Македонија во 2019 година.

Содржеше краток опис на 13 пријавени случаи на повреда на права, осврт на прекршеното национално и меѓународно законодавство, анализа на видот и најчестите повреди на права, најчестите жртви, најчестите дискриминациски основи по кои биле прекршени права, најчестите прекршители на права, причини поради кои жртвите најчесто се одлучуваат да не бараат помош, како и препораки за подобрување на состојбата до институциите и граѓанските организации.

Анализа за пристап до услуги за ХИВ, туберкулоза и Хепатит за луѓе во затвор и други затворени средини во Република Северна Македонија во 2019 година. Беше изготвена во рамки на проектот Европски ХИВ правен форум, во кој членуваат организации од 10 земји од Европа. Правната соработничка ја анализираше состојбата во Северна Македонија. Посебни прашања и тема на анализата беа: тестирање за ХИВ, хепатит и туберкулоза, превентивни услуги, третман и здравствена заштита за луѓето кои живеат во затворени средини.

ПАРТНЕРИ

Здружението ЗАЕДНО ПОСИЛНИ беше посветено на партнерството и соработката со владиниот, граѓанскиот и приватниот сектор, препознавајќи дека само со заеднички напори, можат да се направат значајни и долгорочни промени.

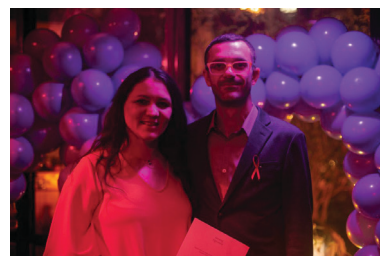
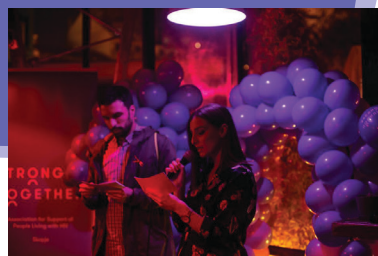
Особено важни во тој процес во текот на 2019 година, беа следниве партнери и соработници:

- ▶ Министерството за здравство на Република Македонија
- ▶ Глобалниот фонд за борба против СИДА, туберкулоза и маларија
- ▶ Фондацијата Отворено општество Македонија
- ▶ Евроазиската коалиција за машко здравје – ECOM
- ▶ УНФПА
- ▶ AIDS Action Europe
- ▶ ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување Скопје
- ▶ ХОПС – Опции за здрав живот
- ▶ ЕГАЛ – Еднаквост за геј и лезбејки
- ▶ СТАР-СТАР
- ▶ AIDS Healthcare Foundation
- ▶ Сите организации од Платформата за одржливост на сервисите за превенција и поддршка во врска со ХИВ

ПРИЗНАНИЈА И БЛАГОДАРНИЦИ

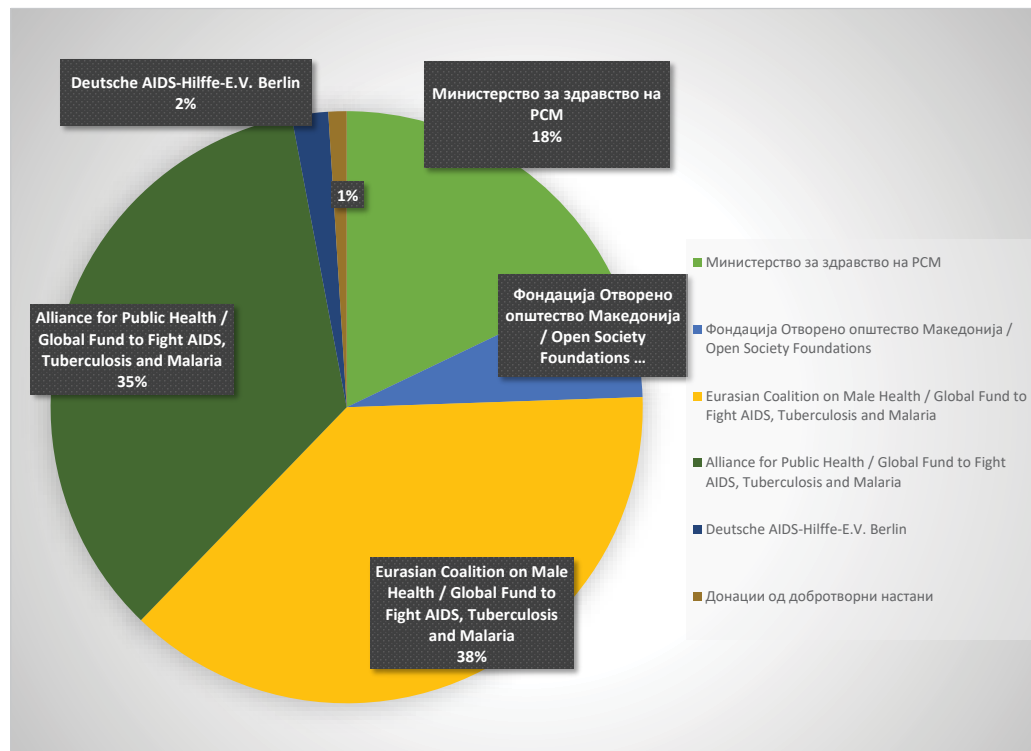
Во 2019 година Управниот одбор на Здружението ЗАЕДНО ПОСИЛНИ одлучи да им оддаде официјално и јавно признание на голем број партнери, поддржувачи и соработници.

1. **Благодарница - како признание за партнерството и поддршката во рамките на одбележувањето на Светскиот ден на СИДА, 2019 година:**
 - ▶ Time to Travel
 - ▶ ХЕРА
2. **Благодарница - како признание за соработка и за континуираната поддршка на луѓето што живеат со ХИВ:**
 - ▶ Министерство за здравство
 - ▶ Фондација Отворено општество – Македонија
 - ▶ Евроазиска коалиција за машко здравје (ЕКОМ)
Eurasian Coalition on Male Health (ECOM)
3. **Благодарница - како признание за исклучително залагање во грижата за луѓето што живеат со ХИВ:**
 - ▶ мед. сестра Габриела Темелковска
 - ▶ д-р Катерина Спасовска
 - ▶ д-р Иванка Ивановска
 - ▶ д-р Љиљана Атанасовска
 - ▶ д-р Љиљана Којик
 - ▶ д-р Марија Михајлова
 - ▶ д-р Александар Ристески

ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ

ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ ЗА 2019 г.

БИЛАНС НА ПРИХОДИТЕ И ТРОШОЦИТЕ ЗА 2019 ГОДИНА

Здружение ЗАЕДНО ПОСИЛНИ Скопје

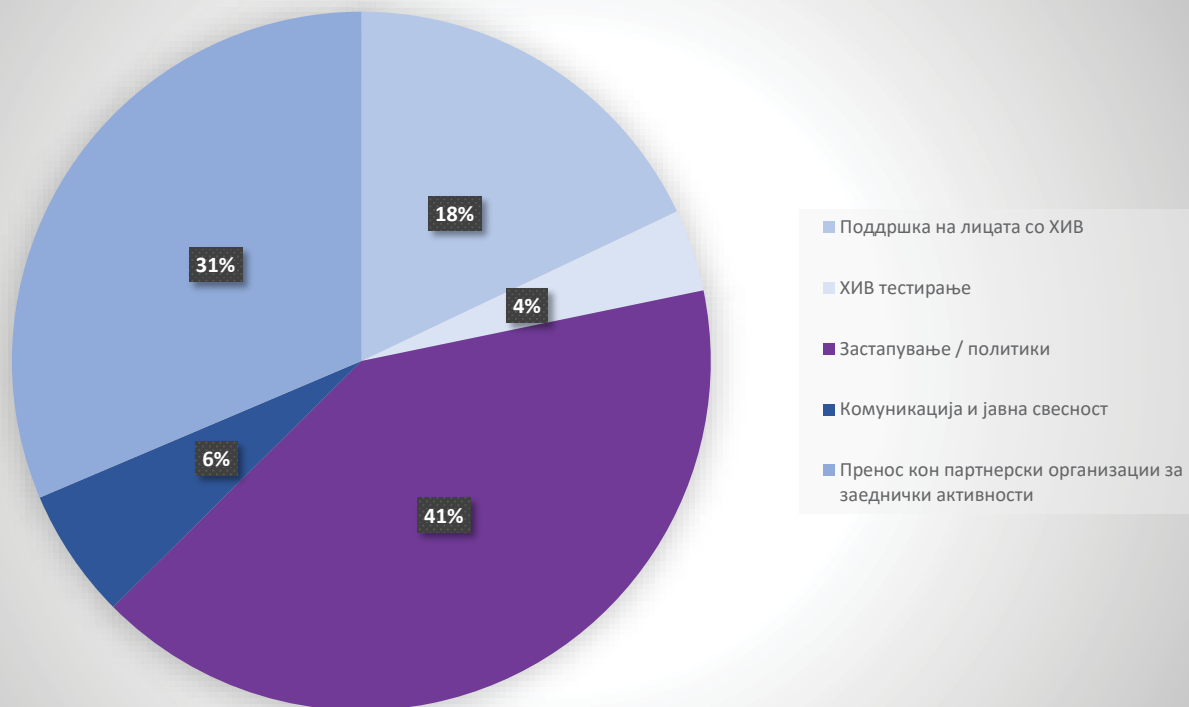
Период на известување: 1.1.2019–31.12.2019

	во денари
Почетна состојба на 01.01.2019	1,253,459.00
Приходи од камати	159.00
Приходи од позитивни курсни разлики	-
Приходи од грант проекти	9,927,653.00
Приходи од надомест на трошоци	14,583.00
Приходи од донации	78,727.00
Вонредни приходи	58,533.00
ВКУПНИ ПРИХОДИ	10,093,747.00
ВКУПНО СРЕДСТВА НА РАСПОЛАГАЊЕ	11,347,206.00
Плати и надомест за плати	2,774,978.00
Трошоци за исплатени хонорари врз основа на договори	1,332,159.00
Пренос на други субјекти (партнерски организации во проекти)	2,744,051.00
Трошоци за закуп на деловен простор, конференциски сали, опрема и сл.	265,256.00
Трошоци за комуникациски услуги (ПТТ, интернет и сл.)	43,834.00
Комунални трошоци (струја, вода, парно и сл.)	89,758.00
Канцелариски материјали и канцелариска опрема	198,519.00
Помошен материјал и материјали за обуки, тренинг и сл.	13,479.00
Трошоци за репрезентација, освежување и хотелски услуги	461,835.00
Транспортни трошоци (бензин, патарина, автобуски карти, такси превоз и патни трошоци за учесници)	155,537.00
Дневници за службени патувања и други надоместоци на вработени	77,812.00
Останати трошоци (правни, ревизорски, нотарски, сметководствени и други услуги)	106,400.00

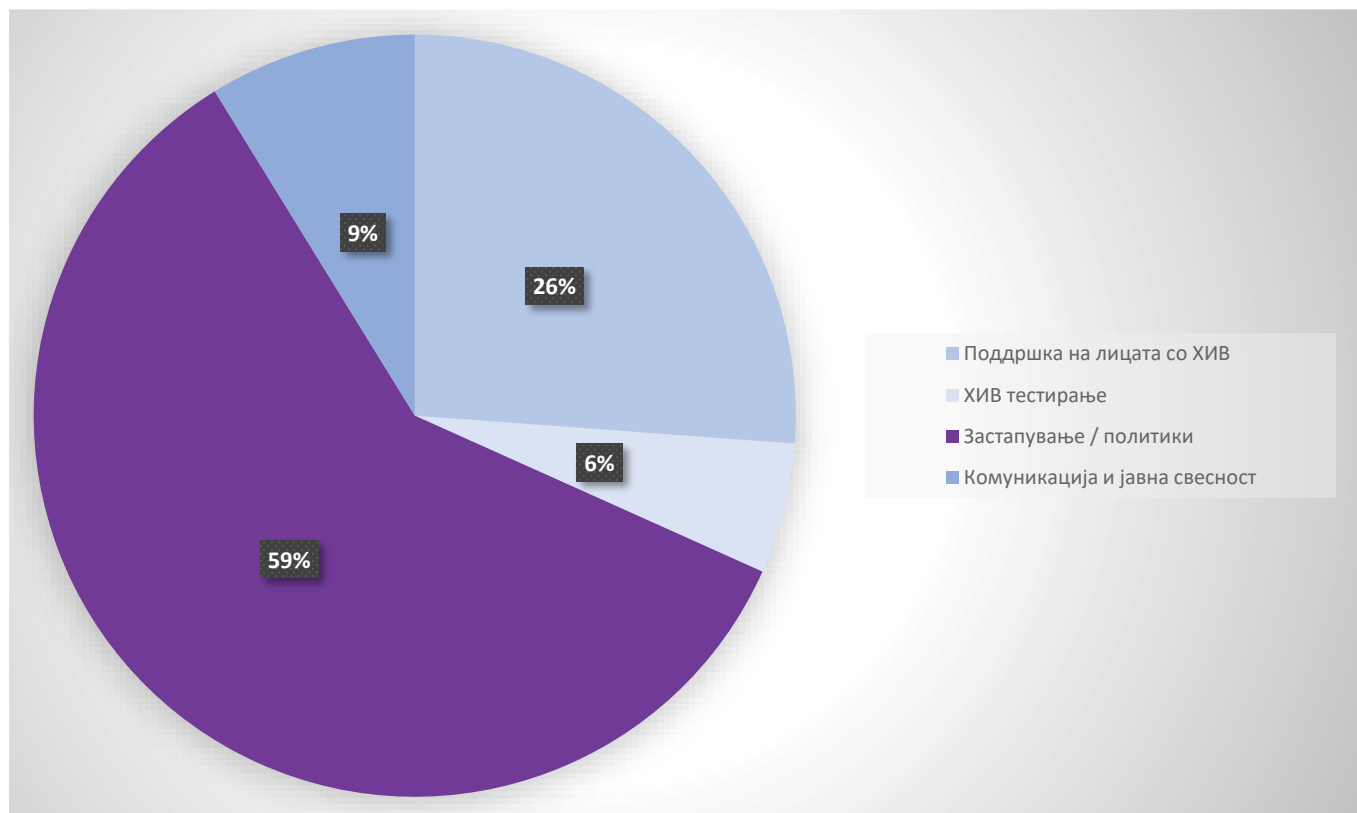
Трошоци за печатење, графичка дејност и укоричување, фотокопирање и снимање	301,091.00
Трошоци за реклама	211,672.00
Помошти и донации (набавка на лубриканти и кондоми)	83,853.00
Трошоци за членарини	75.00
Банкарски провизии и агенциска провизија	63,429.00
Негативни курсни разлики	2,001.00
Останати услуги	26,466.00
Останати трошоци	930.00
Вкупно трошоци	8,953,135.00
Данок на непризнаени трошоци	-
ВКУПНО ТРОШОЦИ	8,953,135.00
Крајна состојба на 31.12.2019 за пренос во наредната година	2,394,071.00

Пресметани приходи од аванси - од претходната година	-
Обврски спрема добавувачи	1,458.00
Пресметан данок на непризнати трошоци	-
Обврски за неплатени даноци, плати и сл.	-
Вкупно средства на жиро-сметки за 01.01.2020	2,395,529.00

Распределба на вкупните трошоци во 2019 г. според областите на делување

Распределба на вкупните трошоци во 2019 г. само за активностите реализирани од ЗАЕДНО ПОСИЛНИ

ЗАЕДНО
ПОСИЛНИ